

15.5.2026

Eduskunta

-

00102 EDUSKUNTA

VNS 3/2026 vp

Helsingin sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan lausunto eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunnalle koskien valtioneuvoston selontekoa julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030

HEL 2026-007923 T 00 01 06

Eduskunnan sosiaali- ja terveysvaliokunta on pyytänyt Helsingin kaupungin lausuntoa liittyen asiaan VNS 3/2026 vp valtioneuvoston selonteko julkisen talouden suunnitelmasta vuosille 2027–2030.

Helsingin kaupunki kiittää mahdollisuudesta antaa asiantuntijalausunto, ja kommentoi annettuja teemoja seuraavasti.

Hyvinvointialueiden rahoitus

Hyvinvointialueiden rahoituksen tasossa on huomioitu rahoituslain muuttamista koskeva hallituksen esitys. Esitykseen sisältyvät kustannusten kasvun hillintää tavoittelevat toimet vähentävät rahoitusta asteittain, vuoden 2030 tasolla 425 miljoonaa euroa. Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan nyt ei olisi oikea aika kohdistaa näin mittavia uusia säästöjä alueille. Alueille kannattaisi antaa aikaa kehittää ja tehostaa toimintaansa sekä tehdä investointeja, joilla parannetaan toiminnan kustannusvaikuttavuutta. Tiheästi muuttuva rahoituksen näkyvä heikentää jo nykyiselläänkin mahdollisuutta talouden ja toiminnan pitkäjänteiseen suunnitteluun haastavassa taloudellisessa tilanteessa. Jos joitakin lisäsäästöjä kuitenkin päädytään tekemään, tulisi ne ehdottomasti kohdentaa kokonaisrahoitukseen, jolloin ne kohdistuisivat

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

15.5.2026

alueille voimassa olevan lainsäädännön ja rahoitusmallin määrittämien rahoitusosuuksien mukaisesti.

Helsingin kaupunki pitää huolestuttavana tapaa, jolla hallituksen esitys puuttuu rahoitusmallin jakoperusteisiin. Nämä muutokset ovat haitallisia ja rikkovat rahoitusmallin peruseräjäteitä, rangaisten vastuullisesti taloutensa hoitaneita alueita ja romuttaen kannusteet säästöihin ja talouden tasapainottamiseen. Hallituksen esityksen muutokset heikentäisivät järjestelmän uskottavuutta, ennustettavuutta ja kannustavuutta.

Rahoitusmallin jakoperusteiden muutosten vaikutuksia alueiden kykyyn järjestää lakisääteiset sosiaali-, terveys- ja pelastuspalvelut pitäisi arvioida perusteellisesti suhteessa väestön ja palvelutarpeiden kasvuun – nyt näin ei ole tehty. Leikkausten kohdentamisen näin voimakkaasti yksittäisille alueille pitäisi perustua perinpohjaisen analyysin tuottamiin tuloksiin.

Helsingin kaupungin näkemyksen mukaan hyvinvointialueiden rahoitukseen vaikuttavat lakisääteiset tehtävänmuutosten vaikuttavuusarviot tulisi avata tarkemmin. Tällä hetkellä alueilla ei ole mitään mahdollisuutta tarkistaa tai ottaa kantaa valtiovarainministeriön tekemiin arvioihin tehtävämuutosten vaikutuksista. Laskentaa ei myöskään tarkisteta jälkikäteen. Tällöin rahoitusta voidaan esimerkiksi asiakasmaksujen enimmäismäärien korottamisiin liittyen vähentää enemmän kuin asiakasmaksutulot todellisuudessa korotuksen seurauksena nousevat.

Helsingin näkökulmasta lakisääteisiä tehtävämuutoksia ei myöskään tulisi huomioida uudessa tasausmallissa, koska muutosten pitäisi olla alueelle kustannusneutraaleja. Jos rahoitusta vähennetään asiakasmaksujen korottamisen perusteella, tulisi asiakasmaksujen korotusten nousta rahoituksen vähennyksen verran. Jos alueen rahoitus tämän seurauksena laskisi ja tämä kompensoitaisiin rahoituksessa, ei alueen rahoitus vähenisi, mutta silti se hyötyisi maksutulojen korotuksesta samalla tavalla kuin ne alueet, joilta rahoitusta on tämän perusteella pienennetty.

Sosiaaliturva ja köyhyys

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

15.5.2026

Julkisen talouden suunnitelma sisältää useita sosiaaliturvaan ja köyhyyteen liittyviä kirjauksia. Useat kirjaukset ovat hyviä, mutta merkittävien leikkausten vaikutuksia olisi syytä arvioida tarkemmin.

Suurena kokonaisuutena avustuksiin yhdistyksille ja säätiöille terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämiseen kohdennetaan 50 milj. euron lisäsäästö vuodesta 2027 lukien. Kolmannen sektorin avustusten vähentäminen lisännee jossakin määrin hyvinvointialueiden palvelujen kysyntää. Jos lisäsäästöt toteutetaan, tulisi säästöjen vaikutukset arvioida paremmin.

Toinen suuri kokonaisuus on kotoutumisen edistämisen korvausten määrärahatason muutos. Kotoutumisen edistämisen korvauksia maksetaan hyvinvointialueille arviolta n. 103 milj. euroa v. 2027, jonka jälkeen määrärahataso laskee kehyskauden lopussa n. 49 milj. euroon. Kotoutumisen edistämisen hyvinvointialueille maksettavien valtion korvausten määrä laskee nopeasti. Säästö kohdentuu erityisesti pääkaupunkiseudulle, jossa asuu paljon kotoutumisen edistämisen palvelujen asiakkaita. Määrärahan väheneminen ei nopeuta kotoutumista ja edistä henkilöiden integroitumista Suomeen.

Vankiterveydenhuollossa korvaushoidon ja ADHD-arviointien järjestämiseksi ja toteuttamiseksi lisätään kehyskaudelle yhteensä 1,6 milj. euroa. Suurella osalla pitkäaikaisvangeista on päihdeongelmia ja/tai diagnosoimattomia neuropsykologisia oireita. On hyvä, että tukea ja tutkimuksia toteutetaan vankilajaksonkin aikana.

Turvakotien paikkamäärien lisäämiseen varataan vuosittainen 3,45 milj. euron lisämääräraha vuoden 2026 talousarvion mukaisesti, jolloin vuosittainen rahoituksen taso nousee 31 milj. euroon. On erittäin tärkeää, että turvakotien paikkamäärää kasvatetaan, jotta väkivaltaa kokeneet perheet saisivat tukea ja turvaa.

Lisäksi yleistukilakia ehdotetaan muutettavaksi siten, että tilapäisen suojelun perusteella myönnetyllä oleskeluluvalla maassa oleva työtön työnhakija voisi olla oikeutettu yleistukeen tai kotoutumistukena maksettavaan yleistukeen, vaikka hän ei olisi täyttänyt työttömyysturvalain mukaista työssäoloehtoaa. Helsingin kaupunki kannattaa muutosta.

Asiakasmaksut

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

15.5.2026

Hallituskaudella on esitetty useita sosiaali- ja terveydenhuollon asiakasmaksuihin kohdistuvia muutoksia. Olemassa olevia maksuja korotettaisiin muun muassa tulosidonnaisten maksuprosenttien ja terveydenhuollon tasasuuruisten maksujen osalta. Lisäksi maksut tarkistettaisiin jatkossa vuosittain hyvinvointialueindeksillä aiemman joka toisen vuoden tarkistamisen sijaan. Samanaikaisesti esitetään uusien maksujen käyttöönottoa, kuten käyttämättä jätetystä palvelusta perittävän maksun laajentamista sekä uusia terveydenhuollon asiakasmaksuja.

Terveydenhuollon maksujen korotusten osalta tulisi huomioida korotusten vaikutus asiakkaiden maksukattojen täyttymiseen. Maksujen noustessa asiakkaiden maksukatot ylittyvät aiempaa nopeammin, jolloin myös palvelut muuttuvat maksuttomiksi aiempaa aikaisemmin. Tämä voi vähentää korotusten tosiasiallisia vaikutuksia maksutulojen kertymään.

Maksujen korottamisen vaikutuksia palvelujen käyttöön tulisi selvittää jatkossa paremmin. Jatkuvat maksujen korotukset saattavat heikentää etenkin pienituloisten kotitalouksien taloudellista asemaa, mikä voi puolestaan lisätä kustannuksia muualla palvelujärjestelmässä, kuten Kelan maksamassa perustoimeentulotuessa.

Maksuja koskevien uudistusten valmistelussa tulisi kiinnittää erityistä huomiota hyvinvointialueiden ja Helsingin mahdollisuuksiin toimeenpanna muutoksia ja arvioida niistä saatavaa todellista tulokertymää. Helsinki pitää tärkeänä, että asiakasmaksujen korotusten vaikutusarviot perustuvat avoimiin ja läpinäkyviin laskelmiin ja että niiden toteutuminen arvioidaan jälkikäteen ja huomioidaan rahoituksen määräytymisessä. Asiakasmaksujen korotuksiin perustuvien tulovaikutusten toteutumiseen voi liittyä merkittävää epävarmuutta. Korotuksista syntyvä todellinen maksutuottojen lisäys voi jäädä arvioitua pienemmäksi muun muassa lisääntyvän maksujen alentamisen ja perimättä jättämisen sekä kasvavien luottotappioiden vuoksi. Samalla maksuihin kohdistuvat muutokset lisäävät hallinnollista työtä, joka kasvattaa alueiden kustannuksia ja voi heikentää muutosten todellista nettohyötyä.

Asiakasmaksujen merkitys julkisen talouden rahoittajana on kuluvalle hallituskaudella lisääntynyt maksujen korotusten ja uusien maksujen käyttöönoton myötä. Tämä korostaa entisestään asiakasmaksulainsäädännön kokonaisvaltaisen uudistamisen tarvetta. Voimassa oleva sääntely on osin tulkinnanvaraista eikä riittävällä tavalla tue yhdenmu-

15.5.2026

kaista ja tehokasta toimeenpanoa maksujen määräämisessä ja perimisessä. Helsinki pitää tarpeellisena, että asiakasmaksuja koskeva lainsäädäntö uudistetaan laajemmin ja säännöksiä selkeytetään.

Sosiaalihuollon palvelu-uudistus

Sosiaalihuollon palvelu-uudistus on sinällään kannatettava. Uudistuksella tavoiteltu oikea-aikaisen tuen vahvistaminen ja palvelurakenteen selkeyttäminen ovat kannatettavia tavoitteita.

On kuitenkin huomioitava, että moniammatillisuus ja erityisesti sosiaali- ja terveydenhuollon yhteistyö on monissa asiakkuuksissa olennaista. Tuen tarpeen arvioinnissa on varmistettava, että asiakkaan tarpeiden mukaisesti hyödynnetään sekä sosiaalihuollon että terveydenhuollon ammattihenkilöiden ammatillista osaamista.

Uudistuksella tavoitellut säästövaikutukset ovat epävarmoja ja laskentaperusteiltaan epäselviä. Ennaltaehkäisy on kannatettava tavoite, joka kuitenkin vaatii erityisesti alkuvaiheessa usein resurssilisäyksiä. Vaikutukset myös syntyvät usein vasta pitkällä aikavälillä, jos syntyvät.

Osa uudistuksen tavoittelemista säästöistä syntyisi maksujen korotuksista esimerkiksi kotihoidossa, pitkäaikaisessa palveluasumisessa ja laitoshoidossa. Esitetyt maksukorotukset voivat olla osalle asiakkaista taloudellisesti merkittäviä ja vaikuttaa kielteisesti myös myönnetyn palvelun tosiasialliseen käyttöön. Tulosidonnaisten asiakasmaksujen maksuprosenttien korotuksesta syntyvä todellinen tulojen lisäys voi jäädä arvioitua pienemmäksi esimerkiksi maksujen alentamisen ja perimättä jättämisen sekä kasvavien luottotappioiden vuoksi.

Säästöjä arvioidaan syntyvän kirjaamisvelvoitteita keventämällä. Osa esitetyistä kirjaamismuutoksista on kuitenkin näennäisiä, eivätkä esitetyt kirjaamismuutokset suoraan vähennä henkilöstömenoja, vaikka kirjaamista koskevan sääntelyn keventäminen onkin sinänsä kannatettavaa. Kirjaamisen tosiasiallinen vähentäminen edellyttäisi merkittäviä muutoksia esimerkiksi Kanta-määrityksiin. On hyvä, että hallituksen esityksessä tunnistetaan kansallisten toimijoiden rooli kirjaamisen muutosten toimeenpanon tuessa, kouluttamisessa ja tiedottamisessa. Samanaikaisesti tulisi huomioida alueille muutoksesta aiheutuvat lisäkustannukset, kuten tietojärjestelmiin tehtävät muutokset, koulutukset ja

15.5.2026

osaamisen varmistaminen sekä muutoksen tukemiseen vaadittavat resurssit.

Taloudelliset vaikutusarviot ovat paikoin epämääräisiä, keskeneräisiä tai puuttuvat kokonaan, minkä vuoksi lakiehdotuksen kokonaiskustannusvaikutuksia ei ole mahdollista luotettavasti arvioida. Esimerkiksi lapsiperheiden palvelujen osalta nykyinen lainsäädäntö on jo mahdollistanut intensiivisten palveluiden järjestämisen, eikä esitysluonnos tuo esiin sellaisia muutoksia, joista esitetyllä tavalla syntyisi todellisia säästöjä.

Helsingin kaupunki kiinnittää huomiota myös siihen, että erityisesti lapsiperheiden palveluihin ja työtoimintapalveluihin esitettyjen muutosten toteuttaminen vaatii huomioitua pidemmän valmisteluajan.

Vammaispalvelujen saatavuus

Vammaispalvelujen osalta haastetta on asumisen tuen osalta järjestää ympärivuorokautista erityisen vaativan tuen palvelua. Näitä henkilöitä ovat muun muassa rikoksesta tuomitsematta jätetyt asiakkaat, joita esimerkiksi eteläisellä yhteistyöalueella on vain noin 5-8 henkilöä vuodessa. Erityisen vaativan tuen yksiköitä tulisikin järjestää valtakunnallisesti, THL:n alaisuudessa. Tämä vertautuu tapaan järjestää muun muassa koulukotipalvelut.

Vammaispalveluasiakkaan palvelujen vuosikustannukset saattavat olla useita satoja tuhansia euroja. Osa kustannuksista tulee muun muassa asumispalveluista ja kuljetuskustannuksista. Osa asiakkaista muuttaa asumisyksikköön oman alueensa ulkopuolelle. Nykylainsäädännön mukaisesti hän voi tällöin muuttaa sen kunnan asukkaaksi, jossa asumisyksikkö sijaitsee. Tällöin vammaispalvelun asiakkaan kustannukset siirtyvät sille alueelle, jossa asumisyksikkö on. Nyt on nähtävissä, että alueet ovat kehottaneet asiakkaita muuttamaan kotikuntansa, jotta välttyvät kustannuksilta. Helsinkiin on kirjautunut useana vuonna alun perin muiden alueiden vammaisia asiakkaita ja Helsingin kustannukset vammaispalvelujen osalta ovat kasvaneet jopa 5 miljoonaa euroa vuodessa. Lainsäädäntöä tulisikin muuttaa niin, että kustannukset säilyvät sillä alueella, josta asukas muuttaa asumisyksikköön toiselle alueelle.

STE-avustukset

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6

15.5.2026

STEA-avustusten taso laskee kuluvaan hallituskauden aikana valtakunnallisesti vuoden 2024 384 milj. eurosta noin 190 milj. euroon vuodesta 2027 eteenpäin. Helsingin alueelle kohdentuva laskennallinen STEA-avustustaso oli vuonna 2024 noin 24 milj. euroa ja vuonna 2026 ja noin 15 milj. euroa. Vuodesta 2027 eteenpäin ei ole vielä tietoa Helsinkiin kohdentuvista STEA-avustuksista eikä myöskään leikkausten kohdentumisesta. Avustustason lasku Helsingin alueella on jo ollut merkittävä vaikeuttaen järjestöjen toimintaedellytyksiä. Hyvinvointialueet ja Helsingin kaupunki eivät voi kompensoida näitä leikkauksia.

Järjestöjen toiminnan supistuminen tai lakkauttaminen voi lisätä painetta Helsingin kaupungin omille palveluille. Sote-alan järjestöt täydentävät alueiden lakisääteisiä palveluja. Leikkausten vaikutuksia tulisi arvioida tarkemmin ja leikkaukset tulisi toteuttaa sosiaali- ja terveys- ja pelastuspalvelujen kokonaisuutta katsoen. Haavoittuvassa asemassa olevien kohderyhmien, kuten päihteidenkäyttäjien, asunnottomien, mielenterveyskuntoutujien, vammaisten sekä maahanmuuttajien tilanne voi leikkausten myötä vaikeutua entisestään. Edellä mainitut kohderyhmät sekä Helsingin ja pääkaupunkiseudun erityispiirteet, kuten segregaat-ion ehkäisemisen tarpeet, tulee huomioida avustusleikkausten kohdentumisessa.

Kevään 2026 kehysriihessä sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonalan valtionavustuksiin kohdennettiin 50 milj. euron säästö. Samalla hyvinvointialueille kohdennettiin 25 milj. euroa jaettavaksi terveyttä ja sosiaalista hyvinvointia edistäville yhdistyksille ja säätiöille.

Lähtökohtaisesti alueille kohdennettu rahoitus on kannatettava. On tärkeää käydä keskustelua alueittain valtionavustuksilla rahoitettavan järjestötoiminnan kohdentamisesta. Samalla kuitenkin on huomioitava, että sopeuttamisen tahti on nopea ja leikkausten vaikutukset järjestöjen toimintaedellytysten osalta ovat epäselviä sekä hyvinvointialueille että järjestöille. Alueiden kautta jaettavien avustusten kohdalla tulee välttää tilannetta, jossa ne joutuisivat kohdentamaan rahoitusta tietämättä, miten mittavat STEA-leikkaukset käytännössä tulevat toteutumaan hyvinvointialueilla. Hyvinvointialueiden kautta jaettavien avustusten osalta toimeenpanossa tulee varmistaa riittävän pitkä valmistelu-aika. Tällä mahdollistettaisiin myös se, että järjestöjen pohjatilanne olisi selkeytynyt sopeuttamistoimien osalta. Uuden kehittämiselle yhdessä hyvinvointialueiden kanssa olisi tällöin paremmat edellytykset. 25 milj. euron avustuksen ollessa määräaikainen, määräajan päättymiseen on myös

15.5.2026

varauduttava. Jos alueiden talous on yhä yhtä tiukkaa kuin nyt, alueet eivät voi kompensoida avustuksen lakkaamista määräajan päätyttyä.

Lisätiedot

Sampo Pajari, Talous- ja strategiajohtaja
puhelin: 09 310 42246, sampo.pajari@hel.fi

Olli-Pekka Paasivirta, Ekonomisti
puhelin: 09 310 78350, olli-pekka.paasivirta@hel.fi

15.5.2026

Juha Jolkkonen
sosiaali-, terveys- ja pelastustoimialan toimialajohtaja

Asiakirja on sähköisesti allekirjoitettu.

Postiosoite

PL 6000
00099 HELSINGIN KAUPUNKI
sotepe.sosiaalijaterveys@hel.fi

Käyntiosoite

Toinen linja 4 A
Helsinki 53
www.hel.fi/sotepe

Puhelin

+358 9 310 5015

Y-tunnus

0201256-6